

Правовая библиотека «ИНФОДИСК» – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. Требования: ПК не ниже 3-233, ОЗУ-32Мбс лиценз. ОС Windows 95/OSR2/98/NT SP6/2000/XP.

2. Бернштейн Л.А. Основы экономики автомобильного транспорта / [под ред. Бернштейна Л.А.]. – М. : Научно-техническое издательство Министерства автотранспорта и шоссейных дорог РСФСР, 1963. – 425 с.

3. Голубков Е.П. Основы маркетинга : [учебник] / Голубков Е.П. – М. : Издательство «Финпресс», 1999. – 656 с.

4. Менеджмент на транспорте : учеб. пособие для студ. ВУЗов / [Н.Н. Громов, В.А. Персианов, Н.С. Усков и др.]. – М. : Издательский центр «Аркадия», 2003. – 528 с.

5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Основы маркетинга / [Котлер Ф., Армстронг Г., Сондерс Д., Вонг В.]; пер. с англ. – [2-е европ. изд.]. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2001. – 541 с.

7. Фатхутдинов Р.А. Стратегический маркетинг : [учебник] / Фатхутдинов Р.А. — М. : ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 2000. — 640 с.

8. Экономическая энциклопедия / [гл. ред. Л.И. Абалкин] ; Ин-т экон. РАН;. — М. : ОАО Издательство «Экономика», 1999. – 1055 с.

Надійшла 06.09.2010

УДК 004.9:621.1

М. І. ГУБІНА

Хмельницький національний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Надані методичні рекомендації щодо оцінки ефективності впровадження на машинобудівних підприємствах інноваційних інформаційних технологій. Розглянуто основні складові економічного ефекту від впровадження нових інформаційних технологій. Запроваджено загальну послідовність та формалізовані вирази для обчислення цих складових.

Production process control on an enterprise needs extraordinarily large array of information which characterizes both external and internal environment of enterprise. Only subject to the condition the properly organized informative providing, when to the managing organs and production subsections of enterprise operative, complete and reliable information acts about all of parameters of production process.

Ключові слова: інформаційні технології, економічний ефект, машинобудівні підприємства, інновації.

Вступ. Сучасна економіка характеризується постійними технологічними змінами. Необхідність проведення таких змін є об'єктивно обумовленою, з одного боку, пришвидшенням темпів науково-технічного прогресу, а з іншого – потребою будь-якого суб'єкта господарювання забезпечити собі стійке становище та сталий розвиток в умовах динамічного ринкового середовища. Своєчасне проведення технологічних змін на машинобудівному підприємстві є одним з основних завдань, які постають при формуванні його технічного розвитку. Впровадження на підприємстві нових технологій потребує попередньої ретельної оцінки усіх можливих наслідків.

Проблемами впровадження нових інформаційних технологій на підприємствах займалися і займаються відомі вітчизняні та закордонні учені: Амоша О.І., Барташев Л.В., Буніч П.Г., Буркинський Б.В., Бутенко А.І., Голубев Ю.М., Захарченко В.І., Збарська Л.О., Лапко О.О., Патон Б.Є., Уткін Є.А., Чумаченко М.Г., Кейнс Дж.М., Гелбрейт Дж., Шумпетер Й. Однак багато питань на сучасному етапі залишаються невизначеними.

Особливістю розвитку економіки в останні десятиріччя є те, що предметом праці стала інформація, це зумовило появу нового типу технологій – інформаційних. На теперішній час ці технології стрімко розвиваються, відбувається їх вдосконалення, зокрема, шляхом впровадження нових, більш потужних засобів збору, оброблення, зберігання та передачі інформації.

Актуальність питання полягає в розробленні методики оцінки ефективності впровадження на підприємстві інноваційних інформаційних технологій, яка б враховувала специфіку цих технологій, їх відмінності від технології виробництва продукції.

Основною **метою** цієї статті є розробка методичних рекомендацій щодо оцінки доцільності та ефективності впровадження на підприємстві інноваційних інформаційних технологій.

Результати. Впровадження інноваційних інформаційних технологій потребує необхідності вкладення більших обсягів інвестиційних ресурсів. Це зумовлено тим, що досконалі інформаційні технології базуються на використанні більш дорогого технічного та програмного забезпечення та можуть також вимагати й інших одноразових витрат, наприклад, витрат на налагодження необхідного устаткування, навчання персоналу користуватися ним тощо. Тому обґрунтування доцільності впровадження інноваційних

інформаційних технологій повинно передбачати зіставлення економічного ефекту від такого впровадження з потрібними для цього обсягами інвестиційних ресурсів [1]. За таких умов впровадження на машинобудівних підприємствах нових інформаційних технологій буде доцільним, якщо буде виконуватися така нерівність:

$$Pr > En K \quad (1)$$

де Pr – річний економічний ефект від впровадження інноваційних інформаційних технологій, який у кінцевому рахунку зводиться до приросту річного прибутку підприємства внаслідок такого впровадження;

K – необхідні інвестиції у впровадження нових інформаційних технологій;

En – нормальна річна прибутковість інвестицій у частках одиниці (цей норматив встановлюється підприємством самостійно, виходячи з бажаного для нього рівня прибутковості, за якого воно погодиться інвестувати кошти).

Річний економічний ефект від впровадження інноваційних інформаційних технологій на підприємстві у загальному випадку містить декілька складових (рис. 1).

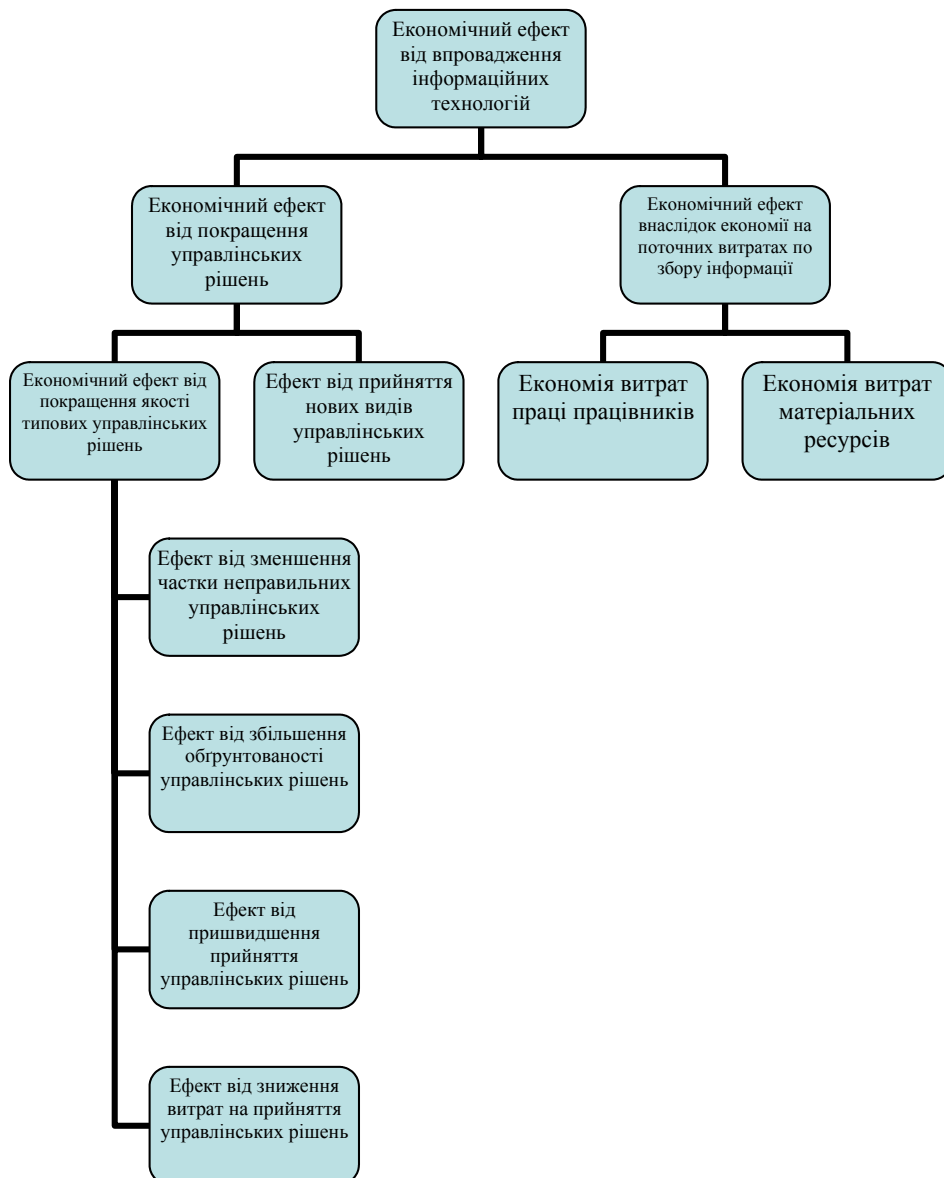

Рис. 1. Схема утворення економічного ефекту від впровадження інноваційних інформаційних технологій

Розглянемо більш докладно окремі складові економічного ефекту від впровадження нових інформаційних технологій.

Стосовно економічного ефекту внаслідок економії на поточних витратах, пов'язаних з інформаційним забезпеченням управлінської діяльності, то його виникнення зумовлено, передусім, працезберігаючим характером таких технологій, впровадження яких дає змогу автоматизувати значну частку процесів збору, оброблення, зберігання та передачі інформації. Внаслідок цього виникає економія на

оплаті праці працівників, але можуть зрости витрати на експлуатацію технічних засобів та програмних продуктів, зокрема витрати на амортизацію необоротних активів підприємства. У зв'язку з цим можливою є наявність від'ємного значення величини ефекту від економії на поточних витратах.

Для обчислення економічного ефекту покращення якості прийняття управлінських рішень такі рішення доцільно поділити на дві групи: рішення, типові для цього підприємства, та рішення, раніше не типові для цього підприємства. До першої групи рішень віднесемо ті з них, які на певному підприємстві відбувалися раніше. Стосовно другої групи рішень, то до них слід віднести ті, які на підприємстві раніше не відбувалося внаслідок браку необхідної для цього інформації. У подальшому зосередимося на випадку обчислення економічного ефекту покращення якості прийняття типових управлінських рішень. Таке обчислення повинно базуватися на аналізі ретроспективних даних про якість прийняття управлінських рішень у минулому та виявленні того, як вплинула якість застосовуваних інформаційних технологій на ефективність прийняття таких рішень. При цьому для цілей такого аналізу управлінські рішення доцільно поділити на три групи: помилкові, недостатньо обґрунтовані та успішні [3].

Під помилковими управлінськими рішеннями розуміють ті з них, які зумовили отримання підприємством збитків. Інші управлінські рішення будемо називати успішними.

При здійсненні ретроспективного аналізу якості прийнятих управлінських рішень доцільно проводити такий аналіз окремо за різними типами цих рішень залежно від напрямів загальної політики виробничо-господарської діяльності підприємства, які формуються шляхом прийняття відповідних рішень (наприклад, рішення, що формують товарну політику, збутову політику, інвестиційну політику, цінову політику тощо). При цьому, враховуючи велику кількість управлінських рішень, що приймаються на підприємстві, доцільно розглядати лише ті з них, які безпосередньо зумовлюють отримання економічного зиску [5].

Враховуючи вище сказане, загальну послідовність ретроспективного аналізу ефективності прийнятих на машинобудівному підприємстві управлінських рішень у контексті впливу на неї якості існуючих інформаційних технологій можна подати таким чином:

1. Проведення групування управлінських рішень за рівнем ефективності та за напрямками формування загальної політики машинобудівного підприємства.

2. Відбір достатньо значущих управлінських рішень та агрегування окремих взаємопов'язаних рішень.

3. Встановлення частки неправильних рішень за кожним їх видом та середнього розміру збитків, спричинених одним таким рішенням.

4. Встановлення частки недостатньо обґрунтованих управлінських рішень за кожним їх видом та середнього розміру недоотримання прибутку внаслідок прийняття одного такого рішення.

5. Виявлення причин прийняття неправильних або недостатньо обґрунтованих управлінських рішень.

6. Прогнозування впливу покращення якості інформаційного забезпечення управлінської діяльності внаслідок впровадження інноваційних інформаційних систем на ефективність прийняття управлінських рішень [6].

Запропонований підхід дає змогу подати у формалізованому вигляді економічний ефект від зниження кількості неправильних управлінських рішень внаслідок впровадження інноваційних інформаційних технологій

$$E1 = P * (L0 - L1) * 3, \quad (2)$$

де $E1$ – економічний ефект від зменшення кількості неправильних управлінських рішень;

P – кількість управлінських рішень цього виду за певний проміжок часу;

$L0$ – фактична частка неправильних управлінських рішень за певний проміжок часу;

$L1$ – прогнозна частка неправильних управлінських рішень за відповідний проміжок часу після впровадження на підприємстві інноваційних інформаційних технологій;

3 – середній розмір збитків, які отримує машинобудівне підприємство внаслідок прийняття одного неправильного управлінського рішення.

Стосовно економічного ефекту від збільшення рівня обґрунтованості управлінських рішень внаслідок впровадження інноваційних інформаційних технологій, то його можна обчислити за формулою:

$$E2 = P * (B0 * \Pi0 - B1 * \Pi1), \quad (3)$$

де $E2$ – економічний ефект від збільшення рівня обґрунтованості управлінських рішень;

$B0$ – фактична частка недостатньо обґрунтованих управлінських рішень за даний проміжок часу;

$B1$ – прогнозна частка недостатньо обґрунтованих управлінських рішень за відповідний проміжок часу після впровадження на підприємстві інноваційних інформаційних технологій;

$\Pi0$ – фактичний середній розмір недоотриманого прибутку внаслідок прийняття недостатньо

обґрунтованих управлінських рішень;

ΠI – прогнозний середній розмір недоотриманого прибутку внаслідок прийняття недостатньо обґрунтованих управлінських рішень у розрахунку на одне таке рішення після впровадження на підприємстві інноваційних інформаційних технологій.

Подібним чином можна обчислити також й інші види економічного ефекту від впровадження нових інформаційних технологій, а саме: ефект від пришвидшення прийняття управлінських рішень та ефект від зменшення витрат на прийняття управлінських рішень. У першому випадку потрібно у формулі замість показників B_0, B_1 взяти показники часток запізнених прийнятих рішень, а замість Π_0, Π_1 – розміри втрат від прийняття управлінських рішень із запізненням відповідно до і після впровадження на підприємстві інноваційних інформаційних технологій. У другому випадку величину економічного ефекту можна обчислити як добуток кількості прийнятих управлінських рішень на різницю між витратами на прийняття одного рішення відповідно до і після впровадження на машинобудівному підприємстві інноваційних інформаційних технологій [7].

Висновки. Реалізація заходів щодо впровадження на машинобудівному підприємстві інноваційних інформаційних технологій потребує попереднього ретельного обчислення економічних результатів такого впровадження з подальшим їх зіставленням з розміром потрібних інвестицій для здійснення таких заходів.

Оцінюючи вплив нових інформаційних технологій на ефективність прийняття управлінських рішень, необхідно враховувати кожну з цих складових та проводити обчислення окремо за кожного з них.

Запропоновані у цій статті методичні рекомендації можуть бути використані у практиці роботи будь-якого машинобудівного підприємства при здійсненні обґрунтування доцільності впровадження на ньому нових інформаційних технологій та порівнянні різних варіантів таких технологій.

Література

1. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : [навч. посібник] / Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. – Львів : НУ "Львівська політехніка", 2003. – 658 с.
2. Мельник Л.Г. Экономика информации и информационные системы предприятия / Мельник Л.Г., Ильяшенко С.Н., Касьяненко В.А. – Сумы, 2004. – 264 с.
3. Матвієнко О.В. Основи інформаційного менеджменту / Матвієнко О.В. – К. : Либідь, 2004. – 264 с.
4. Закупень Т.В. Об информационном обеспечении управленческой деятельности госструктур / Закупень Т.В. // Научно-техническая информация. Сер. 1. – 1997. – № 8. – С. 12-18.
5. Твердохліб Н.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту / Твердохліб Н.Г. – К., 2000.
6. Князь С.В. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності підприємства: сутність поняття і особливості оцінювання / Князь С.В., Георгіаді Н.Г. // Вісник НУ "Львівська політехніка". – Львів : НУ "Львівська політехніка", 2005. – С. 302-309.
7. Годин В.В. Информационное обеспечение управленческой деятельности : [учебн.] / Годин В.В., Корнеев И.К. – М., 2001. – 126 с.

Надійшла 15.08.2010

УДК 339.5: 658.0:336

К. Ю. КВАТЕРНЮК
Хмельницький національний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті обґрунтовано сутність фінансового забезпечення підприємств на основі аналізу існуючих теоретичних підходів та трактування. Розглянуто структуру механізму фінансового забезпечення ефективної зовнішньоекономічної діяльності підприємств та визначено базові принципи його побудови.

The article substantiates the essence of financial companies based on analysis of existing theoretical approaches and interpretations. The structure of an effective financial mechanism of foreign trade enterprises and defined the basic principles of its construction.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, фінансове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, фінансові інструменти, фінансові методи, фінансові важелі, механізм фінансового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

Постановка проблеми. Характерною тенденцією сучасного економічного розвитку стає інтенсифікація зовнішньоекономічної діяльності, яка набуває дедалі більшої вагомості серед усіх складових господарської діяльності українських підприємств та організацій. За таких умов закономірним стає розгляд зовнішньоекономічної діяльності як особливого фактору ефективності господарських операцій як в